

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא
פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים
וילדיהם דרור הלל ואשר יש'
עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי
וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה
רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים
לרפואת חיים שמואל בן סימה
לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

"זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת

ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים"

הוקשו כל הקרבנות הללו זה לזה, ללמד, שהדינים הבאים האמורים בכל אחד מהם, אמורים בכולם.

מה למדים מהעולה.

א. שחיטת הקרבנות בסכין כלי שרת.

כשהעלה אברהם אבינו את יצחק בנו, עמד להקריבו לעולה, שכן כשהקריב את האיל תחתיו הקריבו לעולה, שנאמר, "ויעלהו לעלה תחת בנו" וכשעמד לשחוט את יצחק בא לשוחטו בסכין שנאמר "ויקח את המאכלת [=סכין] לשחוט את בנו", ומכאן שעולה נשחטת בסכין, [ולא צור או בקנה].

ומתוך שהוקשו שאר קרבנות לעולה, למדנו, שאף שאר קרבנות נשחטים בסכין.

ב. קבלת דם הקדשים בכלי.

בעניין הקרבנות שהקריבו בני ישראל בהר סיני נאמר "וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עלת ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים. ויקח משה חצי הדם וישם באגנות וחצי הדם זרק על המזבח", ומכאן שדם העולה מתקבל בכלי.

ומתוך שהוקשו שאר קרבנות לעולה, למדנו, שאף דם שאר קרבנות מתקבל בכלי.

אמנם, דין זה ניתן ללומדו גם מתוך שהוקשו שאר קרבנות לשלמים, שכן גם לעניין השלמים שהקריבו בהר סיני נאמר, שקבלת דמם היתה בכלי.

מה למדים מהמנחה.

ג. אכילת קדשי קדשים לזכרי כהונה בלבד.

- בעניין המנחות נאמר "כל זכר בבני אהרן לאכלנה חק עולם לדורותיכם מאשי ה' כל אשר יגע בהם קדש", ומכאן שאינה נאכלת אלא לזכרי כהונה בלבד.

ומתוך שהוקשו שאר קרבנות שבפסוק הזה למנחה למדנו שאף הם אינם נאכלים אלא לזכרי כהונה בלבד.

והיקש זה אינו נצרך לעניין עולה, כי עולה כולה כליל, ואינה נאכלת כלל.

וכמו כן היקש זה אינו נצרך לעניין חטאת ואשם כי בהם כבר מפורש שנאכלים לזכרי כהונה, [בחטאת נאמר, "כל זכר בפנהנים יאכל אתה קדש קדשים הוא", ובאשם נאמר, "כל זכר בפנהנים יאכלנו במקום קדוש יאכל קדש קדשים הוא"].

אבל ההיקש הזה נצרך לעניין שלמי ציבור, שמהיקש זה יש ללמוד שנאכלים לזכרי כהונה.

- אכן זו דעת תנא אחד, אולם יש תנא אחר החולק על כך, ואומר שדין זה ששלמי ציבור נאכלים לזכרי כהונה, למד מכתוב אחר, והוא

מה שנאמר בפרשת קרח, "זה יהיה לה מקדש הקדשים מן האש כל קרבנם לכל מנתתם ולכל חטאתם ולכל אשמים אשר ישיבו לי קדש קדשים לה הוא ולבגידו. בקדש הקדשים תאכלנו כל זכר יאכל אתו קדש יהיה לה", שבא ללמד על זבחי שלמי ציבור, שנאמר בהם "קדש יהיו לה לפנה", שהם נאכלים לזכרי כהונה.

- ויש עוד תנא, האומר, שדין זה למד בזבחי שלמי ציבור ממה שהוקשו לחטאת בכתוב, "ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים". [תוס'].

ט. בדף צ"ח יתבאר בעזה"י שלדעת רבי עקיבא למדים מהמנחה דבר נוסף.

דף צ"ח

מה למדים מהחטאת.

ד. כל הקדשים מקדשים בבלוע.

בעניין חטאת נאמר, "כל אשר יגע בבשרה קדש", ללמד, שכל דבר שנבלע בו מהחטאת, מתקדש כמותה.

ומתוך שהוקשו שאר קרבנות לחטאת, למדנו, שאף שאר קרבנות מקדשים את מה שנבלעים בו.

י-יא-יב. להלן יתבאר בעזה"י אם יש דברים נוספים הלמדים מהחטאת.

מה למדים מאשם.

ה. אין מקריבים אימורי שפיר ושליא שבמע

הקרבנות, כי הוולדות אינם קדושים במעי אימו.

האשם אינו בא אלא מן הזכרים, ולכן לעולם לא יהיה בו שפיר ושליא, ואם כן, כשאמרה תורה

להקריב ממנו חלב וכליות, אין הכוונה אלא לחלב וכליות שלו, ולא לחלב וכליות של עובר שבמעיו.

ומתוך שהוקשו שאר קרבנות לאשם, למדנו, שאף שאר קרבנות אין מקריבים עימהם את האימורים של העובר שבמעיהן, [דקסבר האי תנא דנים אפשר משאי אפשר, כלומר אף שסיבה שבאשם אין מקריבים אימורי הוולד עמו, כי אין לו וולד, ניתן ללמוד ממנו לשאר קרבנות, שבהן אין את הסיבה הזו].

ומכל מקום, אין ללמוד מההיקש הזה, שבשאר קרבנות הוולדות אינם קדושים כלל, כי נאמר, "רק קדִשִׁיךָ אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ", ללמד, שגם הוולדות קדושים עם האם, אלא מתוך שההיקש מלמד, שאין מקריבים את אימורי הוולדות עם האם, יש ללמוד, שבעוד הוולדות במעי אימן, אינם מתקדשים, ורק כשהם יוצאים ממעי אימן, הם מתקדשים.

יג. להלן יתבאר בעזה"י שיש דבר נוסף הלמד מהאשם.

מה למדים מקרבנות [שבעת ימין] המילואים.

ו-ז. הנותר של כל הקרבנות בשריפה. ואין דין

נותר בחיים.

בעניין קרבנות המילואים נאמר, "וְאִם יִנְתֵּר מִבְּשַׂר הַמִּלְאִים וּמִן הַלֶּחֶם עַד הַבֶּקָר וְשִׂרְפָתָ אֶת הַנּוֹתֵר בָּאֵשׁ לֹא יֵאָכֵל כִּי קֹדֶשׁ הוּא", ומכאן למדנו, שמה שנעשה מהם נותר, דינו להישרף.

ומתוך שהוקשו שאר קרבנות למילואים, למדנו, שאף שאר קרבנות דינם כן, ומה שנעשה מהם נותר דינו להישרף.

ודין נוסף למדנו מקרבנות המילואים, שכן, לא מצינו בהם שהפרישו בהמה לאחריות אם תאבד זו, אלא הפרישו בהמות כפי צורך הקרבנות ותו לא, ואם כן, לא נקרא נותר באותם קרבנות, אלא בשר הקרבנות שקרבו, ולא בהמות שנתרו, מחמת שהופרשו לאחריות ולא היה בהם צורך, ואם כן, הוא הדין בשאר קרבנות, אין נקרא נותר אלא בשר הקרבן שקרב ממש ונותר, ולא בהמה שהפרישו לאחריות, ונותרה כי לא היה בה צורך.

מה למדים משלמי ציבור.

ח. כל הקרבנות מתפגלים [במחשבת פיגול]

ומפגלים [בכך גם את נסכיהם].

שלמים שנעשית בהם אחת מעבודות הדם, במחשבה שתהא אחת האכילות חוץ לזמנה, נתפגלו [להתחייב כרת על אכילתם], ופיגלו גם את נסכיהם. [עניין זה נתבאר באריכות בדף כ"ח].

ומתוך שהוקשו שאר קרבנות לשלמים, למדנו, שאף שאר קרבנות דינם כן.

דברים נוספים הלמדים בהיקש הנ"ל

[מובאים בברייתא משמו של רבי עקיבא]

דבר נוסף הלמד מהמנחה.

ט. כל הקדשים מקדשים בבלוע.

בעניין המנחה נאמר, "כֹּל אֲשֶׁר יִגַע בָּהֶם יִקְדָּשׁ", ללמד, שכל דבר שנבלע בו מהמנחה, מתקדש כמותה.

ומתוך שהוקשו שאר קרבנות למנחה, למדנו, שאף שאר קרבנות מקדשים את מה שנבלעים בו.

ואף שדין זה למד גם מהחטאת [כמבואר לעיל], יש צורך ללומדו גם מהמנחה.

כי אם הדין הזה היה למד רק מאחד מהם, היה מקום לומר שלא בכל הקדשים, הבלוע מהם מתקדש כמותם.

שכן, אם הדין הזה היה למד רק מהמנחה, היה מקום לומר, שרק דברים רכים כמנחה, נבלעים במה שנוגע בהם, אבל דברים קשים כבשר חטאת, אינם נבלעים בנוגע בהם, ואינו מתקדש כמותם.

ואם הדין הזה היה למד רק מהחטאת, היה מקום לומר, שרק דברים שמלאים בדבר המחלחל בהם, כבשר חטאת שמתוך עוביו יש בתוכו שומן, יתכן שהוא יבלע בנוגע בו, אבל דברים אחרים, אינם נבלעים בנוגע בהם, ואינו מתקדש כמותם.

אבל עתה, שהדין הזה למד, הן מהמנחה והן מהחטאת, ידענו שהוא נוהג בכל הקדשים.

דברים נוספים הלמדים מהחטאת.

י. הקרבנות באים מן החולין.

נאמר בעניין חטאת של יום הכיפורים, "וְהִקְרִיב אֶהָרֹן אֶת פֶּר הַחֲטָאת אֲשֶׁר לוֹ" ללמד שעליו להביא את הפר משלו ולא משל ציבור, ושיביא את הפר משלו ממש, כלומר מן החולין, ולא ממעשר בהמה.

ומתוך שהוקשו שאר קרבנות לחטאת, למדנו, שאף שאר קרבנות דינם כן שיבואו מן החולין.

יא. הקרבנות קרבים ביום.

נאמר בעניין חטאת יום הכפורים, "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם", ומכאן שמקריבים את החטאת

ומתוך שהוקשו שאר קרבנות לחטאת, למדנו, שאף שאר קרבנות דינם כן שיקרבו ביום.

- ומסקנת הגמרא שדין זה אינו למד מההיקש אלא מהכתוב "זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלוואים ולזבח השלמים. אשר צוה ה' את משה בהר סיני ביום צאתו את בני ישראל להקריב את קרבניהם לה' במדבר סיני".

יב. עבודת הקרבנות נעשית בידי ימין.

נאמר בהקרבת החטאת, "ולקח הכהן מידם החטאת באצבעו", ומכאן למדנו, שהעבודה תהא בימין. [לדעת חכמים, כל מקום שנאמר בו כהונה או אצבע אינו אלא ימין, וכאן נאמר גם כהונה וגם אצבע. ולדעת רבי שמעון, רק משום שנאמר בכתוב אצבע, ידענו שהעבודה בימין, אבל אם היה כתוב רק כהונה, אין הדבר מלמד שתהא העבודה בימין].

- ולדעת חכמים, אין צריך ללמוד דין זה בשאר קרבנות בהיקש מחטאת, כי בכלם נאמר כהונה, וכל מקום שנאמר כהונה אינו אלא ימין.

- אבל לדעת רבי שמעון, רק מתוך שהוקשו שאר קרבנות לחטאת, למדנו שבכל הקרבנות העבודה בימין. [אבל לולא ההיקש, לא היינו יודעים זאת, כי אף שנאמר בכלם כהונה, לדעת רבי שמעון לא די בכך, כי לא נאמר בהם אצבע].

דבר נוסף הלמד מהאשם.

יג. עצמות הקרבנות מותרים.

עצמות האשם מותר לעשות מהם כלים. [וי"מ שהדין הזה למד מסברא, שכן האשם ניתן לכהנים, והעצמות אינן נאסרות משום נותר, כי אין נותר אלא בדבר הנאכל. וי"מ שהדין הזה למד מהכתוב, "הכהן אשר יכפר בו לו יקהה", המרבה נתינה לכהן, והיא שהעצמות שלו לעשות מהם כרצונו].

ומתוך שהוקשו שאר קרבנות לאשם, למדנו, שאף שאר קרבנות דינם כן שעצמותיהם מותרות. [לפירוש הראשון, אין צורך בהיקש אלא לעניין עולה, אבל בשאר קרבנות יש ללמוד זאת מסברא, כמו באשם. ולפירוש השני יש צורך בהיקש לכל הקרבנות].

דם חטאת למטה ודם חטאת למעלה

אם תחילה ניתז דם חטאת על בגד, הרי זה טעון כיבוס, אפילו אם אחר כך ניתז על אותו מקום

דם אחר, כגון דם עולה, כי מכל מקום דם החטאת נגע בבגד ונבלע בו תחילה.

אבל אם תחילה ניתז על הבגד דם אחר, כגון דם עולה, ואחר כך ניתז על אותו מקום דם חטאת,

אף על פי שדם החטאת נוגע בבגד, מכל מקום אינו בלוע בו, כי הבגד כבר מלא מהדם הראשון,

ומאחר שדם החטאת לא נבלע בבגד, אינו טעון כיבוס.

חציצה של דם ורבב

דם שעל הבגד נחשב כחציצה לעניין טבילה, כי בני אדם מקפידים על כך, שלא יהיה דם בבגדם,

ולכן אם נטמא אינו נטהר בטבילה אלא אחר שיכבסו את הדם.

אולם אם הבגד שייך לטבח [=שוחט], שרגיל להיות דם על בגדיו, מאחר שאינו מקפיד על כך,

אין הדם חוצץ, וניתן להטביל את הבגד עם הדם שעליו.

רבב [=כל דבר נמס כשומן וחלב ושעווה] שעל הבגד נחשב כחציצה לעניין טבילה, כי בני אדם מקפידים על כך, שלא יהיה רבב בבגדם, ולכן אם נטמא אינו נטהר בטבילה אלא אחר שישירו ממנו את הרבב.

אולם אם הבגד שייך למוכר רבב, שרגיל להיות רבב על בגדיו, מאחר שאינו מקפיד על כך, אין הרבב חוצץ, וניתן להטביל את הבגד עם הרבב שעליו.

ורבא הסתפק, מה הדין בבגד של מי שהוא גם טבח וגם מוכר רבב, ויש על הבגד גם דם וגם רבב.

האם מאחר שרגיל בשניהם, אינו מקפיד על כך, ואין בכך חציצה.

או שלהיות מלוכלך בשני דברים הוא גנאי גם לו, ומקפיד על כך, ויש בדבר חציצה.

סליק פרק דם חטאת

פרק שנים עשר טבול יום

דף צ"ט

[כהן] טבול יום ומחוסר כיפורים בקדשים

א. בעבודה הקרבנות.

טבול יום ומחוסר כיפורים פסולים לעבודת

הקרבנות, ואם עבדו, חיללו

את העבודה, [כפי שנתבאר בדף י"ז].

ב. באכילת בשר הקרבנות.

טבול יום ומחוסר כיפורים אסורים לאכול מבשר הקרבנות עד שתגמר טהרתם, אבל בערב, אחר שטהרו לגמרי, מותרים הם לאכול מבשר הקרבנות שקרבו ביום, אף שביום, בזמן ההקרבה של אותם קרבנות, עוד היו טמאים, ואסורים באכילה.

ג. בחלוקת בשר הקרבנות.

אף על פי שכל הכהנים [של המשמר שעבד באותו יום], חולקים בבשר הקרבנות בשווה, בין אלו שעבדו בפועל, ובין אלו שלא עבדו בפועל, [שנאמר במנחות, "וְכָל מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְחִרְבָּה לְכָל בְּנֵי אֶהֱרֹן תִּתְּקֶיָה אִישׁ כְּאָחִיו", כלומר אף על פי שלא כולם הקריבו, כולם חולקים]. טבול יום ומחוסר כיפורים אינם חולקים בקדשים של אותו יום לאוכלם בערב [כשיטהרו לגמרי].

- כי נאמר [בעניין בשר החטאת], "הִפְחֵן הַמִּחְטָא אֹתָהּ [=זורק את דמה] יֹאכְלֶנָּה", וכוונת הכתוב "הִפְחֵן הַמִּחְטָא אֹתָהּ", אינה לכהן הזורק את הדם בפועל, אלא לכל הכהנים הראויים לזרוק את הדם, [שהרי כל בשר הקרבנות מתחלק לכל בני המשמר, ולא רק לכהן שהקריב בפועל], ואין כוונת הכתוב "יֹאכְלֶנָּה", לאכילה עצמה, אלא לחלוקה לצורך אכילה, [שהרי גם קטנים שאינם ראויים לעבודה, מותרים לאכול את הבשר, כפי שיתבאר בעזה"י להלן], ואם כן, על כרחך, הכתוב הזה מלמד, שהבשר מתחלק לכל הכהנים שהיו ראויים לזרוק את הדם, יצאו טבול יום ומחוסר כיפורים, שהיו טמאים ביום, בשעת זריקת הדם, ולפיכך אינם חולקים בקדשים. [ואף שמהטעם הזה היה מקום לומר שגם בעל מום שאינו ראוי לעבודה [שנאמר "לֹא יִגַּשׁ כִּי מוּם בּוֹ"], כמו כן לא יחלוק בבשר, מכל מקום, מאחר שנאמר, "כָּל זָכָר בְּפִתְהֵימָם יֹאכֵל", למדנו לרבות בעל מום לחלוקת הקדשים. ומסתבר שהריבוי בא לבעל מום, שבעודו בעל מום ראוי לפחות לאכילת קדשים, ולא לטבול יום, שבעודו טבול יום, אינו ראוי לא לעבודה ולא לאכילה].

- ורב יוסף אמר, שדין זה, שטבול יום ומחוסר כיפורים אינם חולקים בקדשים, למד מהכתוב "יֹאכְלֶנָּה", שכוונתו לחלוקה [כנ"ל], וכתבה תורה את החלוקה בלשון אכילה, ללמד, שאין חולקים אלא הראויים לאכול [בשעת הזריקה], יצאו טבול יום ומחוסר כיפורים, שאינם ראויים לאכול [בשעת הזריקה].

ולכאורה נאמרו בגמרא שלושה חילוקים בין שני הטעמים הללו:

א. בעל מום שהוא טמא.

אם הטעם שטמא אינו חולק בקדשים, הוא משום שאינו ראוי לעבוד, ואף על פי כן, בעל מום שגם הוא אינו ראוי לעבוד, חולק בקדשים, כי נאמר "כָּל זָכָר בְּפִתְהֵימָם יֹאכֵל", ללמד שבעל מום חולק בקדשים, אף על פי שאינו ראוי לעבוד, אם כן, כשבעל מום נטמא, הוא גם כן חולק בקדשים, כי אף על פי שנוספה בו סיבה לאסור אותו בעבודה, [וממילא בחלוקה], לא אכפת לנו הדבר, כי לבעל מום אמרה תורה שיחלוק, אף על פי שאינו ראוי לעבודה.

אבל אם הטעם שטמא אינו חולק בקדשים, הוא משום שאינו ראוי לאכול, ובעל מום חולק בהם, כי הוא ראוי לאכול, כשנטמא בעל מום, אינו חולק בקדשים, כי עתה גם הוא אינו ראוי לאכול. וריש לקיש הסתפק בדין זה. ורבא פשט שהעיקר כטעם השני, ולכן כשבעל מום נטמא אינו חולק בקדשים.

ב. טמא בקרבנות ציבור.

אם הטעם שטמא אינו חולק בקדשים, הוא משום שאינו ראוי לעבוד, מאחר שבקרבת ציבור הוא ראוי לעבוד, יש לו חלק בו [ויכול לאכול ממנו בערב].

אבל אם הטעם שטמא אינו חולק בקדשים, משום שאינו ראוי לאכול, מאחר שבעודו טמא אינו ראוי לאכול מקרבן הזה, אינו חולק בו.

ורב אושעיא הסתפק בדין זה. ורבינא פשט שהעיקר כטעם השני, ולכן כשבעל מום נטמא אינו חולק בקדשים.

ג. כהן גדול אונן.

אם הטעם שטמא אינו חולק בקדשים, הוא משום שאינו ראוי לעבוד, מאחר שכהן גדול עובד אונן יש לו חלק בקרבנות, [ויכול לאכול מהם בערב].

אבל אם הטעם שטמא אינו חולק בקדשים, משום שאינו ראוי לאכול, מאחר שגם כהן גדול, בעודו אונן אינו ראוי לאכול בקדשים, אינו חולק בהם.

ומבואר בברייתא שהטעם השני הוא העיקר,

וכהן גדול אונן אינו חולק בקדשים.

[כהן] קטן בקדשים

א. בעבודת הקרבנות.

כהן קטן פסול לעבודה, שנאמר, "דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן
לֵאמֹר אִישׁ מִן־רֵעֶךָ לְדַרְתָּם אֲשֶׁר יִהְיֶה בוֹ מוֹם לֹא יִקְרַב
לְהִקְרִיב לָחֶם אֲקִיּוֹ", ללמד שהאיש ראוי לעבודה,
אבל קטן פסול לעבודה.

ב. בחלוקת בשר הקרבנות.

כהן קטן אינו נוטל חלק בבשר הקרבנות עם שאר
הכהנים, שנאמר בעניין חלוקת הקדשים
לכהנים, "אִישׁ כְּאָחִיו", ללמד שרק איש חולק
בהם, אבל קטן אינו חולק בהם.

ג. באכילת בשר הקרבנות.

כהן קטן אוכל בשר קדשים משני טעמים. (א)
מתוך שהוצרך הכתוב ללמד, שאינו חולק בהם
[כמבואר לעיל], משמע שמותר לאוכלם, כי אם
היה אסור לאוכלם, אין צורך ללמדנו שאינו
חולק בהם. (ב) וכן מתוך שנאמר באכילת קדשים
"כָּל זָכָר", למדנו, שגם [כהנים] זכרים קטנים
בכלל אכילת קדשים.

האם חכמים גזרו טומאה

על אונן [ומחוסר כיפורים]

לדעת רבי אמי אמר רבי יוחנן – חכמים גזרו

טומאה על אונן, ולכן אם נגע בקדשים כשנעשה
אונן הוא מטמא אותם, אולם מאחר שטומאה זו
היא מדברי חכמים, כשיטבול הוא נטהר מיד,
ואינו זקוק להמתין להערב שמש, ולכן מאחר
שטבל אף בו ביום אינו מטמא קדשים שידע
בהם.

- ודבריו נדחו, שכן כבר אמר רבה בר רב הונא,
שאונן שטבל בו ביום, אנינותו חוזרת עליו, ואינו
יוצא מידי אנינותו עד הלילה, ואם כן, אין
הטבילה מועילה לו בו ביום, כי מאחר שהאנינות
מביאה עליו טומאה, ואף אחר שטבל הוא אונן,
אם כן, כשטובל באנינות, הרי הוא כטובל ושרץ
בידו, שאינו נטהר על ידי טבילה.

לדעה שניה [על פי דברי רבי ירמיה ורבא] –

חכמים לא גזרו טומאה על האונן, אולם מאחר
שהאונן אסור [מהתורה] באכילת קדשים, הוא
מסיח דעתו משמירת גופו בטהרה, ומחמת
היסח הדעת הזה, יש לחוש שנטמא, ולכן עליו
להיטהר. ומעתה,

אם הסיח דעתו משמירת גופו לגמרי, ויש לחוש
שנטמא אף במת, אינו נטהר, עד שיזו עליו מי
חטאת ביום השלישי וביום השביעי, ויטבול
לטהרתו ויעריב שמשו.

ואם שמר עצמו מטומאת מת, אבל הסיח דעתו
מטומאת שרץ, מאחר שיש לחוש שנטמא בשרץ,
אינו נטהר עד שיטבול ויעריב שמשו, ורק אז
מותר לגעת בקדשים.

ואם אמר, נשמרתי מכל דבר המטמאני טומאה
מהתורה, שצריך הערב שמש לטהרתה, אבל לא
נשמרתי מדבר הפוסלני לאכילת קדשים
מדרבנן, שאין צריך הערב שמש לטהרתו, מיד
כשיטבול בו ביום, אינו טמא, ואינו מטמא
קדשים, ומותר לגעת בהם.

[וכעין זה ביאר רבא את הדין, שמי שהיה סל על
ראשו ומגרפה בתוכו, ואמר, לבי על הסל לשומרו
מכל טומאה, ואין לבי על המגרפה, המגרפה
טמאה, והסל ומה שבתוכו טהור, ולא נטמא מה
שבסל מהמגרפה, כגון שגם על המגרפה שמר
לחצאים, כלומר ששמר עליה רק שלא תיטמא
לטמא חולין ותרומה, אבל לא שמר עליה שלא
תטמא לפסול קדשים, ולכן המגרפה אינה
מטמאה את החולין שבסל, אבל נקראת טמאה,
כי ראויה לטמא קדשים].

- אמנם דעת רבי אבא בר ממל, שאין היסח הדעת
למחצה, ולכן אי אפשר לומר כן.

ולדעת רבי אבא בר ממל אמר רבי יוחנן אמר רב

– חכמים גזרו טומאה על האונן לעניין אכילה
בלבד, כדי שלא יאכל קדשים כשהוא אונן,
[ולעניין זה לא תועיל לו טבילה בו ביום, כי כל
היום הוא באנינותו, ורק כשלא יהיה אונן, תועיל
לו הטבילה]. אבל לעניין נגיעה, לא גזרו עליו
טומאה, ולכן הוא מותר לגעת בקדשים.

וכמו כן מצינו דבר נוסף, שלדעת רבי יוחנן אמר
רב, חכמים גזרו עליו טומאה לעניין אכילה ולא
לעניין נגיעה, והוא מי שאכל מאכל שהוא שלישי
לטומאה, שהחמירו חכמים לעשותו בעצמו
כשלישי לטומאה, ולא יאכל תרומה, אבל מותר
לגעת בתרומה.

אונן אינו חולק בקדשים

להלן יתבאר בעזה"י, האם אונן מותר לאכול
קדשים בלילה או לא. ומכל מקום, אף כשהוא
מותר לאכול קדשים בלילה, אינו נוטל בהם חלק
עם אחיו הכהנים, כי ביום בשעת ההקרבה לא

היה ראוי, לא לעבודה, ולא לאכילה, והרי הוא כטבול יום ומחוסר כיפורים, שמהטעמים הללו אינם חולקים בקדשים, אף על פי שמותרים לאכול בערב, [כמבואר לעיל].

האם מי שהיה אונן ביום

מותר לאכול קדשים בערב

א. [לילה שאחרי] **יום מיתה.**

מי שמת לו מת, [כלומר שמת אחד משבעת הקרובים שחייב להתאבל עליהם], חלה עליו אנינות מהתורה ביום המיתה, [לעניין שאסור לעבוד במקדש, וחכמים הוסיפו ואמרו שאונן אסור גם באכילת קדשים].

ולדעת רבי יהודה – כשם שחלה עליו האנינות מהתורה כל יום המיתה, כך **חלה אנינות מהתורה גם בלילה שאחר כך**, [ומשום כך אסור מהתורה בעבודת לילה כהקטרת אימורים], **וכמו כן**, כשם שאסור לאכול קדשים ביום, כך **אסור לאכול קדשים בלילה**, ואין חילוק בין פסח לשאר קדשים בזה, אלא הכל הוא אסור לאכול בלילה. [ובדף ק"א יתבאר בעזה"י, שגם לדעת רבי נחמיה, האונן אסור מהתורה באכילת קדשים, גם בלילה שאחר המיתה].

ולדעת רבי שמעון – **בלילה שאחר יום המיתה**, לא חלה עליו **אנינות מהתורה**, אלא **מדברי חכמים**, ורק מחמת שחכמים גזרו עליו אנינות בלילה [לעניין עבודת לילה], אסור גם באכילת קדשים.

ומכל מקום, **מאחר שכל האנינות אינה מדברי תורה** אלא מדברי חכמים, אף שנאסר באכילת **רוב הקדשים**, באכילת **קרבן פסח לא נאסר**, משום שאכילת פסח היא מצוה גדולה, שיש חיוב כרת על המבטלה במזיד, ולא רצו חכמים להעמיד דבריהם, לבטל מצווה שיש כרת על ביטולה.

- **רב ירמיה מדפתי אמר**, **שבליל הפסח, מתוך שמותר באכילת הפסח, מותר גם באכילת שאר קדשים**, ורק בשאר ימות השנה האונן אסור באכילת שאר קדשים בערב.

- **ורב אסי אמר**, שאין חילוק בין לילות השנה לליל הפסח לעניין שאר קדשים, **ואפילו בליל הפסח אינו מותר אלא באכילת הפסח ולא באכילת שאר קדשים.**

- **ורב מרי אמר** [בדף קי'], **שלא נחלק רבי שמעון על רבי יהודה בדין זה**, ומודה רבי שמעון, שגם בלילה שאחר יום המיתה חלה עליו אנינות מהתורה, ואסור באכילת כל הקדשים, ובכלל זה אסור באכילת פסח.

ב. [לילה שאחרי] **יום הקבורה שאינו יום המיתה.**

מי שמת לו מת, ולא נקבר ביום מותו, אלא ביום אחר, מן התורה לא חלה עליו אנינות אלא ביום המיתה ולא ביום הקבורה, אבל חכמים גזרו עליו אנינות [שלא יעבוד במקדש] גם ביום הקבורה, ולכן אסור באכילת קדשים כל אותו היום.

וביום זה, שכל האנינות אינה אלא מדברי חכמים, **לא גזרו חכמים אנינות אלא ביום הקבורה עצמו**, אבל לא **בלילה שאחרי**, [ומותר בעבודת לילה], **ולכן, בלילה שאחר יום הקבורה, הוא מותר באכילת קדשים.**

ולדעת רב אסי, לעניין זה שנינו, שאף שהוא מותר לאכול לערב, אינו חולק בקדשים. אמנם, יתכן שלדעת רב ירמיה מדפתי, בזה, מאחר שביום היה ראוי מן התורה, אף חולק בקדשים כדי לאכול לערב, ורק כשביום לא היה ראוי מן התורה, ומותר בערב, כגון בלילי פסח, שלדעתו מתוך שמותר בפסח מותר גם בשאר קדשים, בזה, אף שמותר לערב, אינו חולק.

- **כן דעת רוב האמוראים בסוגיה.**

- **ורב מרי אמר** [בדף קי'], **שחכמים גזרו אנינות גם בלילה שאחר יום הקבורה, ולכן הוא אסור באכילת קדשים גם בלילה שאחר יום הקבורה, אלא שבזה דעת רבי שמעון**, שמאחר שאין האיסור אלא מדברי חכמים, לא אסרו אותו אלא באכילת שאר קדשים, אבל **באכילת קרבן פסח לא נאסר**, משום שאכילת פסח היא מצוה גדולה, שיש חיוב כרת על המבטלה במזיד, ולא רצו חכמים להעמיד דבריהם, לבטל מצווה שיש כרת על ביטולה. [אולם הקשו על דברי רב מרי, קושיה, שלא נאמרה עליה תשובה].

האם [לדעת רבי שמעון] אונן

שולח קרבן להקרבה בעבורו

נאמר בתורה, "וְאִם זָבַח שְׁלָמִים קִרְבָּנוֹ", ואמר רבי שמעון שמתוך שנקרא הקרבן בשם שלמים יש **ללמוד:**

(א) **שאין אדם מביא את השלמים אלא כשהוא שלם** [בדעתו, כלומר, שדעתו מיושבת עליו], ולא **כשהוא אונן.**

(ב) **וכמו כן אין אדם מביא תודה כשהוא אונן**, שכן בכתוב המלמד שיש לאדם להביא תודה או שלמים לשמחת הרגל, נאמר, "וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים

וְאֶכְלֶתָּ שֵׁם וְשִׁמְחֶתָּ לְפָנָי ה' אֱקִידָה", ואם כן

התודה היא בכלל שלמים.

(ג) **וכמו כן** יש ללמוד בבניין אב, שאין אדם מביא **עולה** כשהוא אונן, שכן מצינו שהעולה שווה לשלמים בכך ששניהם באים בנדר ונדבה.

(ד-ה-ו) **וכמו כן**, יש ללמוד בבניין אב, שאין אדם מביא **בכור מעשר ופסח** כשהוא אונן, שכן מצינו שקרבנות אלו שווים לשלמים בכך שאינם באים על חטא.

(ז-ח) **וכמו כן**, מתוך שנאמר בכתוב "זָבַח", למדנו לרבות **חטאת ואשם** לדין זה, שאדם אינו מביא אותם כשהוא אונן.

(ט-י-יא-יב-יג) **וכמו כן**, מתוך שנאמר בכתוב "קָרְבָּנו", למדנו לרבות לדין זה, **עופות ומנחות** ויין ועצים [כלומר קרבן שאדם מביא כשהוא מתנדב עצים למזבח], **ולבונה**, שגם כל אלו, אדם אינו מביא אותם כשהוא אונן.

לדעת רב חסדא ורב ששת – **כל האמור כאן, שאונן אינו שולח קרבנות להקרבה, אינו דין תורה, אלא מדברי חכמים**, [וקרא אסמכתא בעלמא], שכן כבר נתבאר לעיל, שלדעת רבי שמעון, האונן אוכל את פסחו לערב, ומאחר שאין הפסח נאכל אלא לבעליו, אם האונן אוכל מהפסח, על כרחך האונן שלח את פסחו להקרבה.

וכמו כן, מהתורה האונן שולח גם שאר קרבנות להקרבה, ורק מדברי חכמים האונן אינו שולח קרבנות להקרבה. **ודווקא שאר קרבנות אינו שולח להקרבה, אבל את הפסח האונן שולח להקרבה, ויאכלו בערב.**

ומה שאמר כאן רבי שמעון, שהאונן אינו מקריב את הפסח. לדעת רב חסדא כדי נסבה, כלומר אגב שאר הקרבנות נזכר הפסח, אבל באמת אינו בכללם בדין זה. ולדעת רב ששת, הפסח המוזכר כאן, שאונן אינו מקריבו, אינו קרבן פסח, אלא שלמים הבאים עם הפסח, שאף על פי שבאים עם הפסח שאונן מקריבו, אותם אינו מקריב.

דף ק'

ולדעת רב מרי – **כל האמור כאן, שאונן אינו שולח קרבנות להקרבה**, [והפסח בכלל כל הקרבנות], הוא דין תורה, לעניין **אנינות יום המיתה**, שהיא אנינות מהתורה, [ולדעת רב מרי, לא אמר רבי שמעון שאונן ביום המיתה אוכל את פסחו לערב, כפי שנתבאר בדף צ"ט]. **ורק אונן של יום קבורה שאינו יום המיתה, מאחר שאין אנינותו מהתורה, שולח קרבנות להקרבה**, [ולעניין זה נאמר שאונן אוכל פסחו לערב].

אולם הקשו על דברי רב מרי, קושיה, שלא נאמרה עליה תשובה.

ולדעת אביי – **כל האמור כאן, שאונן אינו שולח קרבנות להקרבה**, [והפסח בכלל כל הקרבנות], הוא דין תורה, אולם, לעניין הפסח, פעמים האונן שולח את קרבנו אפילו ביום המיתה.

אם נעשה אונן קודם חצות של יום ארבעה עשר בניסן, כשנעשה אונן עדיין לא חלה עליו חובת הפסח, ומאחר שנעשה אונן, שוב לא תחול עליו חובת הפסח בחצות, משום הכתוב הנ"ל, המלמד שאונן אינו שולח קרבנו.

אבל אם בחצות יום ארבעה עשר בניסן עדיין לא היה אונן, באותה שעה חלה עליו חובת הקרבת הפסח, ומאחר שכבר נתחייב בדבר, אף על פי שאחר כך נעשה אונן, אינו נדחה מחובתו, ושולח את הפסח באנינות. [ולעניין זה נאמר, שאונן אוכל פסחו לערב].

ולדעת רבא – **כל האמור כאן, שאונן אינו שולח קרבנות להקרבה**, [והפסח בכלל כל הקרבנות], הוא דין תורה, ולכן אפילו כשנעשה אונן אחר חצות, אם עדיין לא הביא את פסחו, שוב לא יוכל להביאו, כי אונן אינו מביא קרבנות.

ומה ששנינו שאונן אוכל פסחו לערב, אין זה אלא כשנעשה אונן אחר שכבר הקריבו את הפסח, שבשעת ההקרבה לא היה אונן, ולכן יכלו להקריב עבורו, ומאחר שכבר הקריב, [אף ששאר קדשים, מדברי חכמים אינו אוכל לערב], את הפסח אמרו חכמים **שיאכל לערב, כי אכילת הפסח מעכבת** את יציאת האדם ידי חובת הפסח, ומאחר שאין באכילה אלא איסור מדברי חכמים, לא העמידו חכמים את דבריהם לבטל אדם ממצוות הפסח.

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית

לקבלת קבצים אלו בוואצאפ

שלחו הודעה למספר 050-6877088

[לרכישת בקיצור על מסכת זבחים](#)

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)